

ЩИТЪТ НА АХИЛ - ПАНОРАМА НА ЖИВОТА В ДРЕВНА ЕЛАДА

Несравнимият щит на Ахил е художествена картина на живота в древна Елада. Омир отрежда на неговото описание значително място в поемата „Илиада“, за да може чрез оригинален творчески прием да изобрази битата и душевността на древните елини. Чрез блестящия щит на Ахил блестят лъчите на авторската любов към родната Елада, така красива, така вълнуваща и неповторима...

По поръка на богиня Тетида, майката на Ахил, куцийят бог, ковачът Хефест, изковава най-красивия и внушителен щит, виждан някога на земята и на Олимп. Божественият талант на Хефест, неговата изкусна дарба и вълшебни ръце Омир възпява ненадрапливо, като оставя самия щит „Да говори“ за своя създател. Поетът се прекланя пред твореца, у когото винаги гори божествен огън. Щитът на Ахил е металното пано, върху което Омир вае живия живот в древна Елада, а може би и живота въобще. Животът от всяка епоха е значим и неповторим, той трябва да бъде увековечен, трябва да бъде заснет в своята разноликост и пъстрота. Ето защо щитът, събрал красивото разнообразие на живота, е обкован със светло кръжило, той е свят, защото чрез него трябва да се пази земното щастие, да се брани и защитава мира и свободата. Статичните картини, изобразени върху щита, сякаш оживяват и читателят чувства динамиката, ритъма на живота в тях.

В центъра на авторовото внимание е планетарното изображение, в което се вмести по-нататък и конкретното...

Изобрази във средата

земята, небето, морето,

неуморимото слънце наред с пълноликия месец,

ВСИЧКИ СЪЗВЕЗДИЯ, ДЕТО

обкичват небето ВИСОКО.

Космическата цялост на изобразеното е многоизмерна, поетът не пропуска ни-що значимо, което участва в кръговра-та на живота. Едва след мащабното изображение на земята, морето, небето Омир спира погледа си върху ведрата и празнична картина в града, където „Сватби се вдигат... Пряко града се извеждат-невести от брачни чертози с ярко запалени факли и сватбена песен отеква в кръшно хоро се понасят младежи, чевръсти играчи, флейти и цитри в средата издават ликуващи звуци.”

Поетът започва изображението на земния живот със сватбата, символ на щастливата младост, символ на бъде-щия нов живот. В младостта е силата и надеждата, внушава поетът и с възхи-щение описва сватбения ритуал. В хода на описанието по-нататък Ом-ир се спира на различни епизоди от народ-ния живот, за да покаже неговата неиз-черпаема пъстрота и неповторимост. За съжаление, внушава Омир, не всичко в живота на хората е празнично и красиво. Творецът не вижда единствено идилията, той вижда и отразява споровете, подлос-тите, които съпътстват народния бит, но те не оставят трайна, значима следа. Най-ужасяващото, най-трагичното в живота на хората са войните, ни казва между редовете на своята поема за войната Омир. Войните носят мор и страдания, разделят близки, причиня-ват всякакви нещастия. Ала и в периоди-те на жестоки изпитания, каквито са войните, Омир търси и открива красо-тата на достойния човек. Именно в трудни моменти проличава доблестта на героите, тяхната духовна и физическа сила, тяхната чест и достолепие. След напрегнатата и драматична воен-на картина, в която:

Сблъскват се те и се бият подобно на живи смелчаци,

мъчат се все да измъкват

от огъня СВОЙТИ ИЗБИТИ...

Омир рисува отново мирния живот на елина-труженик. Това е особено показателно за хуманизма на поета, за изказ на копнежа му по мирен и щастлив живот на земята. След бойното поле Омир ни представя мирното поле. След огъня на разрухата поетът утвърждава огъня на съзиданието, който за него е вечен и неунищожим. Войните са мрачни, зловещи епизоди в живота на хората, мирът е трайното добро, което искат да си извоюват древните гърци, за да произвеждат блага и да се радват на плодове на своя труд: *Измайстори после нива просторна с висока пшеница. Жънат из нея жътвари със сърпове остри в ръцете, а на земята нагъсто се стелят ръкойки в редици. А пък децата събират във своите прегръдки ръкойки, трупат ги пъргаво...*"

Не по-малко колоритно и пластично по-нататък Омир рисува хубаво лозе, издялано от злато. Много светлина струи от тази песен, много блясък има в нея. Поетът внушава идеята, че магията на то-ва бляскаво съвършенство е в труда. В труда според Омир е човешкото величие, той прави човека творец и победител в живота, той изпълва сърцето му с радост и гордост. От труда се раждат плодове-те на духа и на ръцете и карат човека да пее, да тържествува и да ликува. Ето го щастието на земята, сякаш възкликва Омир, обръщайки се не само към своите сънародници и съвременници, а и към хората от всички времена и от всички краища на света: *„Стройни момци и девойки, откупвани скъпо с добитък, кръшно играят, с ръце заловени за нежните китки. С тънки була са момите, момците пък носят оситони, дивно тъкани и бляскащи още със капки елейни."*

Завидно е художественото майсторство, с което Омир вае картините на живота в осемнадесета песен. Поетът не пести любимите си сложни епитети, щедро пилее обикнатите разгърнати сравнения и същевременно насища богатата езиковата тъкан с ярка глаголност. Езикът и стилът на Омир са пишци и разточителни, така както са пишци и разнообразни картините от живия живот. Именно блясъка на живота претворява и утвърждава Омир в тази песен от „Илиада“. Всеки стих в нея е искрящ, лъчист, прекрасен, защото утвърждава доброто, красивото и благородното, необходими на хората докато свят светува. И ако „Илиада“ е наречена енциклопедия на древния живот, това до голяма степен се дължи на песента „Изковаване щита на Ахил“. Щитът, изкован за бойна схватка, се превръща в символ на мира по света.

Нашият поет с европейска образова-ност и култура Пенчо Славейков в своята поема „Кървава песен“ изобразява тава-на в дома на своя герой Дойчин по подобие на сътвореното от Омир в песента за щита на Ахил. Дърворезбата върху тава-на в дома на родолюбивия българин пред-ставя четирите годишни сезона и мир-ния труд на хората през всеки един от тях. Българският поет оригинално и творчески утвърждава трайното и зна-чимото не само в живота на нашия народ, а и в живота на хората от всички време-на и всички краища на света. Това е най-доброто доказателство колко значима и съществена е идеята на Омир, претворена блестящо и в нашата литература.